

'Edebiyat' yapma...

ASLI ULUŞAHİN

Öğrencilere dağıtılan ders kitaplarını yayımlayan Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB), ders kitapları dışında, çocuk ve ilk gençlik yayıncılığına başlamak için attığı adımlar, meslek örgütlerinde ve yayıncılarda kaygı uyandırıyor. Bakanlığın adımlarının, "yeni toplum inşasına" ve kültür alanında iktidarın fikirlerini hâkim kılmaya hizmet edeceği yorumu yapılırken, yayıncılar, 3 Ekim'de yürürlüğe giren MEB'in yayın yönetmeliğinin, aynı zamanda "ciddi bir sansür hazırlığı" olduğunu düşünüyor. Çünkü bu yönetmelik, 2003 kaldırılan Talim ve Terbiye Kurulu denetimini, ağırlaştırılmış olarak geri getiriyor.

MEB, rakersiz olacak

Türkiye Yayıncılar Birliği Başkanı ve gazetemiz yazarı **Metin Celâl**, dünkü köşe yazısında, yönetmelikle, ilk ve orta öğretim kurumlarında ders kitapları dışında okutulacak kitaplara tekrar bakanlık denetimi getirildiğini, aynı zamanda MEB'in yayıncıların rekabet edilemez bir rakibi haline geldiğini aktardı. Metin Celâl "Sürekli büyüyen ve gelişen bir sektör, kültürün ana damarını desteklemek yerine engellemeye çalışmanın anlamı nedir?" diye sordu. Ayrıca, hiçbir ülkede devletin bu alanda yayıncılık yapmadığını belirtti.

Edebiyata devlet kontrolü

Can Çocuk'un yayın yönetmeni **Samiye Öz** de okullara giren kitapların zaten denetlendiğini hatırlatarak "Kitaplar ciddi bir incelemeden geçiyor. Üzerine daha ne koyacaklarını merak ediyorum" dedi.

Bakanlığın çok ciddi bir sansür hazırlığında olduğunu, bunu da bürokratik kalıplar arkasına soktuğu söyleyen Öz, "Ne derece düzgün insanların elinden geçecek bilmiyorum. Ama ümitli değilim" diyerek danışma ve yayın kurullarının yetkinliğini sorguladı.

Samiye Öz, "Çocuk edebiyatının devletin kontrolü altına alınması akıl alacak bir şey değil. Edebiyat, yayıncının da değil, ancak yazarın kontrolünde olmalı" görüşlerini aktardı.

Köstek değil, destek

Kırmızı Kedi Yayınları'nın yayın yönetmeni **İlknur Özdemir**, özel sektörün kitapların içeriğinin, dilinin gelişmesinde,

Yayıncılar ve bu alanda çalışma yürüten meslek örgütleri, Milli Eğitim Bakanlığı'nın çocuk-ilk gençlik yayıncılığına girmesine tepkili. Uzmanlar, bunun aynı zamanda bir sansür girişimi olduğu kanısında. Buna karşın bakanlık, uygulamaya geçmek için tam gaz çalışıyor.

Yönetmeliğin detayları, kuruldaki kişiler, bugüne kadar atılan adımlar

Bakanlık tam gaz

Süreci başından özetlersek, MEB tarafından hazırlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Kültür Yayınları Yönetmeliği" 3 Ekim'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmelik uyarında bakanlık, "ders kitapları hariç, her türlü basılı yayın ile basılı olmayan bilim, sanat ve kültür eseri, CD, DVD, e-kitap ve benzer manyetik depolama ünitelerinin seçiminde ve incelenmesinde" tam yetkili olacak. Yine yönetmeliğe göre, bakanlık tüm bu görevleri yerine getirecek kurulları da kendi oluşturacak.

Metinde, 40 kişilik bir danışma kurulu ile en az beş kişiden oluşan yayın alt kurulundan söz ediliyor. Asıl yetki, alt kurulda bulunurken, bakanlık, atadığı kurul üyelerinin görevini "gerekli gördüğünde" sonlandırabilecek.

Kimlerden oluştuğu gizli tutulan danışma kurulu, ilk toplantısını, Bakan **Nabi Avcı**'nın katılımıyla 24 Ekim'de İstanbul'da yaptı. Edindiğimiz bilgiye göre toplantıda, bakanlık bürokratları, akademisyenler ile aralarında **İskender Pala**, **Haydar Ergülen**, **Beşir Ayvazoğlu**, **Sadık Yalsızuçanlar**, **Leyla İpekçi**, **Alaaddin Karaca**'nın bulunduğu yazarlar-şairler yer aldı. Ancak büyük çoğunluk, danışma kurulunda da olduğu gibi, bakanlık yetkililerindeydi. Danışma kuruluna, yayıncılık alanından hiçbir meslek örgütü davet edilmedi.

Yaklaşık 6 saat süren toplantıda, bakanlığın yayın politikasına ilişkin görüş alışverişi yapıldı. Bu politika, yönetmelikte "Anayasa ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na uygunluk, milli kültürün geliştirilmesini ve yaygınlaştırılması sağlamak" ifadeleriyle

anlatılıyor.

Yönetmelikte, özellikle "milli kültüre" defalarca atıfta bulunularak vurgu yapılıyor.

Haydar Ergülen, toplantıda **Hasan Âli Yücel**'in Maarif Vekâleti sırasında başlatılan Maarif Klasikleri'nin yayımlanmasının konuşulduğunu belirterek, gazetemize "Ben o yıllardaki 'Tercüme' dergisi benzeri bir derginin yeniden yayımını önerdim, bir de Necip Fazıl için yapılan anmanın Dağlarca, Orhan Veli, Oktay Rifat ve benzeri şairler için de okullarda yapılması gerektiğini belirttim, sonra da toplantıdan erken ayrıldığım için sonucunu bilmiyorum" açıklamasını yaptı. Yönetmelikte, danışma kurulunun yılda bir kez toplanması öngörülüyor. Ancak bakanlığın bir an evvel çalışmalara başlama kararı nedeniyle, danışma kurulunun 2014 yılı bitmeden, yeniden toplanması kararlaştırıldı.

İlgililere sözde danışma

Bir başka toplantı ise 23 Ekim'de Beyoğlu Öğretmenevi'nde, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürü **Muharrem Yıldız**'ın ev sahipliğinde yapıldı. Toplantıya MEB Eğitim Araçları ve Yayınları Grup Başkanvekili **Ercan Şen**, meslek örgütü yöneticileri ve çocuk-ilk gençlik alanında üretim yapan yayıncılar katıldı. Toplantıda Ercan Şen yönetmelik hakkında yayıncılara bilgi verdi. Ne var ki yayıncıların yönetmeliğe ilişkin eleştirilerinin "Yönetmeliği ben yazdım" diyen Ercan Şen tarafından dinlenmediği ve ertesi gün yapılan Danışma Kurulu toplantısına yansımadağı öğrenildi.

yasaya ve MEB Yasası'na uygunluğuna göre değerlendirileceği maddesini "Edebiyat hiçbir kanuna uygun olmaz. Hiçbir bakanlık edebiyat eserlerini sorgulama, yargılama, değerlendirme vasfına sahip değildir. Edebiyatın siyasetle uzaktan yakından işi yoktur" sözleriyle eleştirdi.

Soysal, MEB'in "amaçlı yayın" yapmak kararında olduğunu vurgulayarak, "Avrupa Birliği taahhütlerinde, bakanlıkların yayın yapmaması genel ilkesi yıllar önce kabul edilmişken, bu konuya profesyonel anlamda eğilen bütün sistemlerin yaptığı çalışmaların üstü 'bizi ilgilendirmez' deyip örtülüyor ve 'biz, kendi bildiğimizi yaparız, o da tek bir amaç uğruna' mantığıyla ülke yeni bir sürece sokulmak isteniyor. Edebiyat zorunlu olamaz. Edebiyat dayatılamaz. Edebiyat ille de istenileni anlatamaz" görüşlerini aktardı.

olarak dağıtabilir" önerisini getirdi.

Basın Yayın Birliği Başkanı **Münir Üstün** de devletin özel sektör ile işbirliği yapması gerektiğini altını çizerek, "MEB'in, yayıncılıkla ilgili politikalarını üretirken özel sektörün önünü açan, dünya sıralamasında daha yükseklerle taşıyacak projeler üreten ve özel sektörle işbirliği yapan bir anlayışı geliştirmesini ümit etmekteyiz" dedi.

Günişiği Kitaplığı'nın yayın yönetmeni **Mine Soysal**'ın ise daha sert eleştirileri var. Soysal, yönetmelikte eserlerin ana-

birçok değerli yazarın çocuklar için üretmeye başlamasında öncü olduğunu, devletin bunu desteklemesi gerektiğini söyledi. Öte yandan, yayınevlerinin yüksek bütçeler, dağıtım sorunu, yüksek KDV oranlarıyla mücadele ettiğini belirten Özdemir, "MEB, yayınevlerinin kitaplarını, yazarlarını, ürettikleri özgün eserleri okullardan dışlamak yerine, özel yayıncıların altından kalkamayacağı projelere girebilir. Hatta bu yayınları okullara ücretsiz

